

Hans Knot heeft de beschikking gekregen over het persoonlijke archief dat één van de initiatiefnemers achter Radio Veronica, Max Lewin, vanaf begin 1959 heeft bijgehouden. Daaronder vele documenten, artikelen, juridische kanttekeningen, memo's en foto's. Het beschrijft niet alleen de historie van Radio Veronica maar ook vele zijtakken binnen de radiowereld. Doordat Lewin zeer secuur en bovendien zeer uitgebreid heeft gedocumenteerd komen vele nieuwe zaken, waar tot nu toe niet over is gepubliceerd, boven water. Naast dit archief wordt er voor een komende publicatie(s) in boekvorm ook uitgebreid gebruik gemaakt van spuurwerk in andere krantenarchieven. Enkele hoofdstukken uit de komende publicatie zullen als voorpublicatie worden geopenbaard. Deze keer een deel van een hoofdstuk dat in het boek 'Vrijheid blijheid' zal gaan heten. Uit dit hoofdstuk het deel over de Engelstalige plannen en wel in de periode 1 januari tot en met 15 februari 1961.

## CNBC

Januari 1961 werd ingezet met de berichtgeving rond de plannen van Radio Veronica om ook met Engelstalige programma's onder een andere naam te gaan uitzenden. Zo was het 'de Volkskrant' die op 11 januari berichtte: 'Zowel de Britse PTT als de BBC heeft met bezorgdheid kennis genomen van de plannen van Radio Veronica voor uitzendingen gericht op Groot Brittannië. Vooral nu in Engeland een door talloze organisaties en groepen gesteunde studie over de toekomst van het hele radio- en televisiewezen aan de gang is, wordt de invoering van dit nieuwe element ongelukkig geacht.'

De gememoreerde studie had ondermeer tot doel om te bekijken in hoeverre het land toe was tot invoering van commerciële radio. Uiteindelijk zou pas in het jaar 1973 een voorzichtige start met deze vorm van radio worden gemaakt onder de noemer Independent Local Radio. Voordat het dus zo ver zou zijn, waren er nog tal van commerciële radiostations, die vanaf zee in internationale wateren de ILR stations voor zouden gaan. De Britse autoriteiten hadden trouwens geen enkele bevoegdheid op te treden tegen de plannen van Radio Veronica, tenzij internationale overeenkomsten zouden worden overtreden.

Wel waren het de Britse autoriteiten die al vanaf de start van het radiostation, in april 1960, via de BBC en haar monitordiensten het station hadden laten afluisteren. 'De Volkskrant': 'Eind vorig jaar begon de zender de programma's voor Groot Brittannië in het Engels te adverteren. De reclame uitzendingen, die

een Engelse dienst in het begin van 1961 beloofden, hielden eind december op. Sindsdien is niets meer vernomen over de Engelstalige programma's van Radio Veronica. Men heeft echter reden aan te nemen, dat de plannen niet zijn opgegeven.'

Men had ook een niet bij name genoemd parlementslid vragen gesteld over de eventuele komst van de uitzendingen en deze reageerde met: "Zolang de organisatie andere zenders niet te na komt is Radio Veronica, wat mij betreft, welkom om speciale programma's voor Groot Brittannië te verzorgen. Net zo welkom als bijvoorbeeld Radio Luxembourg. En als het er op aankomt Radio Moskou. En het is zeker nooit onze gewoonte geweest de vrijheid van onze burgers om te luisteren naar elk willekeurig radioprogramma te beperken." Enkele jaren later zou deze uitspraak zeker niet meer worden gedaan.

Ted Early was destijds hoofd van de publiciteitsafdeling van de BBC en hij gaf desgewenst in drie punten zijn mening aan: '1: "Wij wisten van Veronica's plannen" 2 "Als omroeporganisatie kunnen we moeilijk commentaar leveren op de plannen van een andere omroeporganisatie." 3 "Wij zouden zeker een of ander initiatief nemen als Veronica zich niet aan de technische internationale overeenkomsten zal houden. En dan bedoelen we natuurlijk vooral de overeenkomsten betreffende de verdeling van golflengten."

Met de laatste opmerking doelde Ted Early op de overeenkomst van Kopenhagen. Volgens hem stonden twee dingen op het spel en wel dat het nieuwe station op geen enkele wijze een golflengte, toegewezen aan de BBC, mocht storen en bovendien mocht men met de programma's op geen enkele wijze aan anderen toegewezen frequenties interfereren, want dat zou inbreuk zijn op de vrijheid van communicatie. Een woordvoerder van de Britse PTT, Ley stelde: "De Britse minister voor Posterijen is aan het Parlement verantwoording verschuldigd over de toepassing der wetten betreffende radio- en televisie-uitzendingen in het Verenigd Koninkrijk. Buiten de territoriale wateren houden zijn verantwoordelijkheden en bevoegdheden vanzelfsprekend op."

Een dag later meldde 'het Algemeen Dagblad' dat de Engelstalige uitzendingen op 1 maart officieel een aanvang zouden gaan nemen waarbij drie uur in de nacht als de meest gunstige tijd werd gezien omdat op dat moment de uitzendingen via de radio van de BBC waren stopgezet. Diezelfde dag meldde 'de Volkskrant' dat de leiding van Veronica nog niet wist of de uitzendingen gericht op Engeland wel

een doorgang dienden te krijgen. Onderzoek had namelijk uitgewezen dat de uitzendingen niet storingvrij aan de kust van Zuid Engeland waren te ontvangen. Het groot Londens gebied was daarom nog niet interessant en zou voor adverteerders te weinig opleveren. Wel verklaarde men bij Veronica dat er hard gewerkt werd aan de versterking van de zender aan boord van de Borkum Riff.

Hendrik Verweij meldde intussen dat er nog niemand in dienst was genomen om de Engelstalige programma's te presenteren en zei: "Wij gaan geen geld investeren voor we zeker zijn van goede commerciële mogelijkheden. Het zal zeker nog een maand of langer duren voor definitieve beslissingen zullen worden genomen. We bekijken de zaak voorzichtig. Het schip blijft liggen waar het nu is verankerd, vijf mijl bewesten Scheveningen."



In Elseviers Weekblad stond op 1 februari 1961 een lang verhaal te lezen over de ontwikkelingen binnen de Veronicaorganisatie, van de hand van Ferry Hoogendijk. Ook werd er ingegaan over het nieuws dat Veronica spoedig met Engelstalige programma's zou gaan beginnen: "We hebben contacten met Engelse firma's en dit kan veel deviezen gaan opleveren. Radio Luxembourg krijgt jaarlijks 2,5 miljoen gulden uit Engeland voor het verzorgen van commerciële programma's. Wij verwachten een groot deel van de programma's van Radio

Luxembourg te kunnen overnemen. In Engeland kan men ons namelijk veel beter ontvangen dan Radio Luxembourg. Het is over water veel gemakkelijker zenden dan over land. Wist U dat Radio Luxembourg in het begin ook een 'piraat' is genoemd? Wij doen niets liever dan zo gauw mogelijk legaal worden."

En de heren Verweij waren overtuigd de goede weg te zijn opgegaan: "Wij krijgen soms drieduizend brieven per week op één van onze programma's. Dat is duizend meer dan Radio Luxembourg normaliter krijgt. Miljoenen mensen luisteren naar ons volgens een NIPO onderzoek. Al worden we piraten genoemd, we voelen ons geen misdadigers. We willen het liefst zo snel mogelijk erkend worden, dan wordt de schatkist via de belastinggelden er ook nog beter van."

Enkele dagen later, op 15 februari 1961, werd door de directie van Veronica aan de Nederlandse kranten bekend gemaakt dat de volgende dag een officiële start zou worden gemaakt met de Engelstalige programma's; 'Er wordt uitgezonden van acht uur des morgens tot middags één uur en van middernacht tot twee uur Nederlandse tijd op de 192 meter'. In het persbericht stond verder vermeld dat in de Nederlandstalige uitzendingen tal van nieuwe programma's waren te verwachten, waarbij een keur aan Nederlandse artiesten zou gaan deelnemen, zonder dat daarbij aan naam vernoeming werd gedaan.

'Het Parool' bracht laat in de middag in haar editie van 16 februari al een commentaar, geschreven door haar correspondent in Londen: 'De BBC deelde ons mede dat vanaf vanmorgen vroeg men de proefuitzendingen van Radio Veronica heeft gevolgd. Radio Veronica begon hedenmorgen om vijf uur uit te zenden, een muzikaal proefprogramma zonder reclame. Er is niets gebleken van enige storing op de BBC-uitzendingen, die op andere en zelfs niet op nabij gelegen golflengten plaatsvinden. Het Britse ministerie voor PTT-zaken deelde mee op zich natuurlijk belangstelling te hebben voor de uitzendingen van buiten Engeland, die bedoeld zijn voor Engeland. Het gezag van de minister strekt zich uiteraard slechts uit over het Verenigd Koninkrijk, de territoriale wateren en in Engeland geregistreerde vliegtuigen en schepen. Rechtstreeks gezag inzake Radio Veronica kan de minister dus niet doen gelden.'

Sir,—May I draw attention to the news item that the radio ship Veronica, moored outside territorial waters off Holland, has started broadcasting commercial programmes to England? This raises both legal and political problems of great public importance. I confine myself to setting out two of the legal considerations and one political one:

(i) It is very questionable whether the Veronica is entitled to fly the flag of Guatemala. Article 5 of the Geneva Convention of the High Seas, 1958, which Convention as its preamble states is “generally declaratory of established principles of international law,” says that “there must be a genuine link between the State and the ship; in particular the State must effectively exercise its jurisdiction and control in administrative and technical and social matters over ships flying its flag.” It is submitted that there is obviously no genuine link between the Veronica and the State of Guatemala, and if that is so the ship may in the language of this Convention “be assimilated to a ship without nationality.”

(ii) Even if one were to assume that this ship is entitled to fly the flag of Guatemala both Guatemala and the United Kingdom have ratified the International Telecommunications Convention of Buenos Aires, 1952, and Regulation 26/5 of the “Radio Regulations” made under this Convention

states that “broadcasting by mobile stations at sea and over the sea is prohibited.” It is submitted that the activities of the Veronica are an infringement of the Convention and that activities of ships of this kind make a mockery of law and order in the ether.

(iii) The political question involved is this. So far commercial broadcasting has not been permitted in this country, and the Government has recently set up the Pilkington Committee to inquire into this question. If no action were to be taken against the broadcasting activities of the Veronica there will be nothing to prevent the commercial interests involved from ringing the English coastline with several ships of this kind, thus establishing commercial broadcasting from the high seas and presenting a Government with a *fait accompli* long before the Pilkington Committee has reported. What is more, such stations would be subject to no control or rules and consequently could at any time extend their broadcasting from light music and advertising to news and political propaganda.

If I am right in saying that the legal position of the Veronica is very vulnerable may I respectfully submit that this is a matter in which the Government should act without delay.

—Yours &c.,  
STEPHEN STEWART.  
3 Hare Court, The Temple,  
London EC 4.

Een dag later was er in 'the Guardian' een ingezonden brief te vinden, geschreven door de Londense advocaat Stephen Stewart. Hij vond dat de Britse regering iets moest doen tegen de commerciële uitzendingen van Veronica naar Engeland uitzond. Hij zou namelijk niet graag zien dat er voor de Engelse kust ook radioschepen kwamen te liggen, die misschien wel politieke propaganda zouden gaan maken. Hij achtte het zeer de vraag of de Veronica het recht had de vlag van Guatemala te voeren. In artikel 5 van de Geneefse Conventie van 1958 stond dat er verband moest bestaan tussen het schip en het land waarvan men de vlag voer. Bovendien, volgens Stewart, bepaalde de in 1952 in Buenos Aires gesloten conventie over internationale telecommunicatie, die door Engeland en Guatemala was geratificeerd, dat radio-uitzendingen door mobiele stations op en boven zee verboden waren.